

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Осипової Анастасії Олександрівни на тему: “Оптимізація організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва”, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 192 «Будівництво та цивільна інженерія»

Наукова новизна отриманих результатів. Ознайомлення зі змістом дисертації та основними публікаціями, а також за результатами фахового семінару дозволяє дійти висновку, що поставлена мета дослідження досягнута, і яка полягає у розробці та обґрунтуванні системи організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва, яка оптимізована за кількісним складом залежно від виду антропогенного ландшафту, що перетворюється під час будівництва, та яка дозволяє вибирати з множини можливих рішень раціональні, залежно від будівельно-екологічної ситуації, категорії об'єктів довкілля за значущістю щодо їх охорони і відновлення, при гарантованому виключенні негативного впливу процесів будівельного виробництва на навколишнє середовище. Теоретичні та прикладні дослідження в сфері технології та організації промислового та цивільного будівництва з врахуванням взаємозв'язку та взаємовпливу ревіталізаційних робіт і заходів та процесів будівельного виробництва характеризуються своєю незавершеністю, оптимізація організаційно-технологічних рішень в цьому напрямку виконана недостатньо. Існуючі організаційно-технологічні рішення та заходи щодо охорони навколишнього середовища в процесі будівництва промислових та цивільних об'єктів недостатньо пророблені та деталізовані, не зведені у впорядковану систему, що суттєво збільшує витрати суб'єктів будівництва на відновлення об'єктів довкілля.

Обґрунтування та розробка впорядкованої системи рішень з ревіталізації процесів будівельного виробництва, оптимізованої за техніко-економічними показниками, потребує подальшого розвитку організаційно-технологічної підготовки будівництва та методологічного забезпечення проектування зазначених рішень.

Репрезентативність результатів. Обґрунтованість та достовірність дослідження забезпечено завдяки ґрунтовному аналізу сучасного стану проблеми за темою дослідження, використанню апробованих методів дослідження, виваженою робочою гіпотезою, відсутністю протиріч з працями відомих вітчизняних та закордонних вчених. Наукові положення, висновки і рекомендації, що наведені у дисертаційній роботі, також обґрунтовані комплексними дослідженнями, що включають теоретичні, експериментальні дослідження та впроваджувальний експеримент.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Внесені на захист нові наукові результати належать особисто здобувачеві; вони опубліковані як одноосібно, так і в співавторстві. Особистий внесок здобувача визначають одержані ним особисто наукові результати,.

До суттєвих наукових результатів, що виносяться на захист і визначають наукову новизну роботи, належить те що,

вперше:

- будівельне виробництво розглядається як процес перетворення довкілля, що за суттю являє собою здвоєні процеси перетворення матеріальних елементів і елементів природних або урбанізованих ландшафтів;
- встановлений системний взаємозв'язок життєвих циклів об'єкту будівництва і елементів ландшафту, що дозволило удосконалити за структурою та складом виявлену множину негативних факторів будівельного виробництва та поділити на фактори що виникають під час нового будівництва будівель і споруд, їхньої реновації або ремонту, реконструкції чи реставрації та знесенні – повної ліквідації;
- сформована множина домінуючих негативних факторів, яка охоплює головні джерела забруднення і негативних впливів під час виконання основних комплексів будівельно-монтажних робіт підготовчого, основного та завершального періодів будівництва, реконструкції, ремонту або реставрації будівель і споруд;
- розроблена класифікація факторів негативного впливу процесів будівництва на довкілля ієрархічної і ранжованої структури, яка поділена за харак-

тером забруднення на групи факторів, за видом забруднення або впливу на підгрупи факторів та за способом забруднення або впливу на об'єкти довкілля на окремі фактори; фактори прийняти за головні джерела забруднення та негативних впливів;

- розроблена класифікація факторів, що впливають на вибір організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва, та яка дозволяє враховувати під час вибору ревіталізаційних рішень певну, проектну комбінацію характеристичних параметрів об'єкту і майданчику будівництва та екологічної досконалості організаційно-технологічних рішень його зведення, а також соціально-економічні фактори та обмеження;

- визначена множина об'єктів довкілля які руйнуються під впливом факторів будівництва, розподілених на категорії за значущістю щодо їх охорони та відновлення: повітряне середовище; водні об'єкти; родючі ґрунти; рідкісні та зникаючі види; природні ландшафти; ліси та степи; здоров'я населення (наведені в порядку зростання категорії);

- сформовані типові будівельно-екологічні ситуації (антропогенні ландшафти) за допомогою яких у проектованому будівництві визначається система елементів довкілля, що руйнуються;

- вперше встановлені залежності звукових тисків від відстані до джерел шуму, що генеруються в процесі виконання будівельно-монтажних робіт при будівництві об'єктів поруч з такими санітарно-екологічними зонами як тиха та шумна вулиця і паркова зона;

- вперше встановлені залежності між величиною відверненої шкоди та обсягами впроваджених ревіталізаційних робіт і заходів та між величиною сумарних додаткових витрат на відновлення екосистем та обсягами ревіталізаційних робіт і заходів, й які покладені в основу структурної оптимізації ОТПр-комплексів;

- розроблені типові комплекси організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва та їхня структура, оптимізована за кількісним складом залежно від виду антропогенного ландшафту який перетворюється під час будівництва;

- встановлені основні різновиди забруднюючих речовин та виконана оцінка обсягів їхнього викиду у навколишнє середовища на прикладі зведення багатоповерхового каркасно-монолітного житлового будинку;

- розроблена методика формування раціональних організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва, програмно-методичне забезпечення проектування ревіталізаційних робіт і заходів, принципи організації екологічного моніторингу, організаційна структура пункту екологічної безпеки (ПЕБ) з автоматизованою системою екологічного моніторингу (АСЕМ).

В цілому, розроблені основи в сукупності являють собою подальший розвиток методології організаційно-технологічної підготовки будівництва на основі обґрунтування принципово нового специфічного напрямку проектування організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва.

Практична значимість дисертаційної роботи полягає в розробці впорядкованої системи організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва та науково-методичного та інформаційного забезпечення процесів їхнього проектування, що забезпечує подальший розвиток та вдосконалення організаційно-технологічної підготовки будівельного виробництва відносно вирішення проблем захисту біосфери Землі.

Практична цінність роботи полягає:

- в підвищенні ефективності *підготовки* будівельного виробництва на основі вперше запропонованих принципів і методичних рекомендацій, щодо формування раціональних організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва як *відкритої динамічної системи*, здатної шляхом цілеспрямованих комбінацій утворювати необхідну власну структуру залежно від умов будівництва, екологічного рівня технологій зведення і організації будівництва та соціально-економічних обмежень;

- в підвищенні ефективності *організаційно-технологічного проектування* та якості проектної документації, на основі використання науково-методичного забезпечення процесів проектування ревіталізаційних робіт і заходів; класифікацій негативних факторів, об'єктів довкілля та виявлених будівельно-екологічних

ситуацій; практичних рекомендацій; пакету прикладних програм, реалізованих в середовищі MS Excel та типових рішень і моделей;

- в підвищенні *екологічності та ефективності будівництва* шляхом прогнозованого впровадження комплексної системи ревіталізаційних рішень та створення організаційних умов для автоматизованого екологічного моніторингу на будівельному майданчику.

Теоретична цінність роботи визначається тим, що одержані в роботі наукові результати є вагомим внеском в розвиток науки «технологія та організація промислового та цивільного будівництва», та полягає у розробленні системи організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва, оптимізованою за значущістю об'єктів довкілля щодо їхньої охорони та відновлення, що дозволяє обґрунтовано та швидко вибирати раціональні рішення із множини можливих в конкретних будівельно-екологічних і соціальних умовах.

Наукові результати, одержані в роботі, використано під час розробки:

проектних рішень у складі розділів інженерної підготовки територій зсувонебезпечних схилів на наступних об'єктах: будівництво багатоповерхового житлового комплексу з підземним паркінгом по вул. Звіринецькій, 72, пров. Кленовому, 5 в Печерському районі м. Києва (ЖК «Едельвейс»). Інженерна підготовка території; будівництво житлового комплексу по вул. Кайсарова, 7/9 у Голосіївському районі м. Києва (І-ша черга, ЖК «Паркова долина»). Інженерна підготовка території; реконструкція і благоустрій парку "Володимирська гірка" в м. Києві. Підпірні стіни ПС11-1, ПС11-2 та прилегла ділянка ПС-7;

організаційно-технологічні рішення у складі розділів ПОБ і ПВР: будівництво житлових будинків з вбудованими приміщеннями громадського призначення та паркінгу по вул. Електриків, 23-б у Подільському р-н м. Києва; будівництво житлового будинку з вбудовано-прибудованими приміщеннями громадського призначення та підземним паркінгом по пр-т Червонозоряний 146 Б у Голосіївському р-н м. Києва; реконструкція тепличного господарства ТОВ «Свіжа зелень» (с. Рожівка, Броварський р-н, Київська область); реконструкція тепличного господарства ПП «Квіти» (с. Шкарівка, Білоцерківського

р-н, Київська область). Результати досліджень також впроваджено в навчальному процесі Київського національного університету будівництва і архітектури.

Оцінка основного змісту дисертації та її структури. Дисертація є завершеною науковою працею. Складається із змісту, вступу, чотирьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел у кількості 160 найменувань, викладена на 153 сторінках машинописного тексту, у тому числі 107 сторінок тексту, 46 сторінок рисунків і таблиць, 17 сторінок бібліографії і містить 69 сторінок додатків.

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок автора та апробації наукових результатів

Основні результати досліджень опубліковані в 27 наукових працях, з них 12 – у фахових виданнях, які входять до переліку, затвердженого МОН України, 1 розділ у колективній монографії, 7 публікацій у матеріалах міжнародних науково-технічних конференцій, 7 розділів у навчальних посібниках. Автором опубліковано 2 статті у вітчизняних фахових виданнях, які входять до міжнародних науково-метричних баз. Проведена оцінка змісту праць, опублікованих здобувачем за темою дисертації, є підставою вважати достатнім рівень відображення змісту та етапів даного наукового дослідження в друкованих працях.

Апробація є достатньою. Основні матеріали дисертації доповідались і отримали схвалення на Міжнародних науково-технічних конференції в Київському національному університеті будівництва і архітектури в 2016-2019 роках (4 доповіді); на IV Міжнародної науково-практичної конференції 23-24 березня 2016 р. «Ефективні організаційно-технологічні рішення та енергозберігаючі технології в будівництві» (м. Харків, 2016 р); The 4th International scientific and practical conference “Dynamics of the development of world science” (Vancouver, Canada, December 18-20, 2019), International scientific and practical conference «Science, engineering and technology: global trends, problems and solutions» (Czech Technical University In Prague, Prague. September 25-26. 2020).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або до Європейського Союзу

1. Осипова А. О. Організація екологічного моніторингу будівництва [Текст] / А. О. Осипова // *Norwegian journal of development of the international science*. 2019. – Vol. 1, № 33. – S. 51–57. ISSN 3453-9875.

http://nor-ijournal.com/wp-content/uploads/2020/09/NJD_33_1.pdf

2. Osypova Anastasiia. Problems of environmental monitoring processes building production / Anastasiia Osypova, Vladimir Savenko // *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. Kosice, Slovakia*. Volume 7, №. 6B/2019. – S. 43-51. ISSN 1338-9432.

(Особистий внесок: моделювання функцій і структури моніторингу, узагальнення результатів).

http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/14788/1/Volska_Patsalyk_Matsushuna_Scientific_Letters_2019.pdf

Статті у наукових фахових виданнях України

3. Осипов А. Ф. Ревіталізація населених мест [Текст] / А. Ф. Осипов, **А. А. Осипова** // Містобудування та територіальне планування: наук.-техн. збір. – К. : КНУБА, 2015. – Вип. 58. – С. 365-371

(Особистий внесок: збір та обробка даних, узагальнення результатів).

4. Осипова А. О. Методика дослідження і систематизація факторів будівельного виробництва, що негативного впливають на стан навколишнього середовища / А. О. Осипова // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Науково-технічний збірник. Вип. 50 // Київ, КНУБА – 2018. – С. 278–282.

5. Тугай О. А. Множина факторів будівельного виробництва, що негативно впливають на стан довкілля [Текст] / О. А. Тугай, **А. О. Осипова** // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: Науково-технічний збірник. Вип. № 35 // Київ, КНУБА – 2018. – С. 258–262.

(Особистий внесок: розробка методики, збір та обробка даних, проведення експертного опитування, узагальнення результатів).

6. Осипова А. О. Структурний аналіз екологічно небезпечних факторів будівельного виробництва. Джерела забруднення / А. О. Осипова // Містобудування та територіальне планування: Науково-технічний збірник. Вип. 66 // Київ, КНУБА – 2018. – С. 475–484.

7. Осипова А. О. Класифікація факторів, що впливають на вибір організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва / А. О. Осипова // Містобудування та територіальне планування: Науково-технічний збірник. Вип. 69 // Київ, КНУБА – 2019. – С. 304–309.

8. Осипова А. О. Дослідження та обґрунтування упорядкованої системи організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: збір. наук праць. – К. : КНУБА, – 2019. – №39. – С. 57–70.

9. Осипова А. О. Ідеалізації впливу процесів будівництва на об'єкти навколишнього середовища / А. О. Осипова // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Науково-технічний збірник. Вип. 54 // Київ, КНУБА – 2019. – С. 277–288.

10. Осипова А. О. Методика формування раціональних організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва: основні положення, принципи та схема / А. О. Осипова // Містобудування та територіальне планування: Науково-технічний збірник. Вип. 70// Київ, КНУБА – 2019. – С. 438-446.

Статті у наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних науково-метричних баз:

11. Тугай О. А. Передумови вдосконалення організаційно-технологічних рішень ревіталізації технологічних процесів будівельного виробництва [Текст] / О. А. Тугай, **А. О. Осипова** // Управління розвитком складних систем: збір. наук праць. – 2017. – № 30. – С. 200–204. (***Видання включено у МНБД Index Copernicus***).

(Особистий внесок: розробка методики, збір та обробка даних, узагальнення результатів).

12. Осипова А. О. Оцінка впливу технологічних процесів будівельного виробництва на стан довкілля [Текст] / А. О. Осипова // Управління розвитком складних систем. – 2018. – № 34. – С. 188–195. (*Видання включено у МНБД Index Copernicus*)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

Матеріали у колективній монографії:

13. Osypova A. A. Organization of ecological monitoring of construction [Текст] / A. A. Osypova, V. I. Savenko // Theoretical analysis and natural science research in the XXI century: collective monograph / O. V. Averchev, S. V. Kokovikhin, M. P. Maliarchuk, O. V. Morozov, etc. – Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. – 78-86 p. ISBN 978-966-397-187-2. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-187-2/78-86>.

Матеріали міжнародних конференцій:

14. Савйовський В. В. Реконструкція промислової і громадянської застройки як метод її ревіталізації [Текст] / В. В. Савйовський, А. А. Осипова // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції 23-24 березня 2016 р. «Ефективні організаційно-технологічні рішення та енергозберігаючі технології в будівництві». – Харків : Видавництво «Точка», 2016. С. 96 – 97.

15. Осипова А. О. Ревіталізація територій автозаправних станцій [Текст] / А. О. Осипова // Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції «Ефективні технології в будівництві». – Київ-Квітень : «Видавництво Ліра-К», 2016. С. 154-155.

16. Осипова А. О. Ревіталізація процесів будівельного виробництва [Текст] / А. О. Осипова // Матеріали II Міжнародної науково-технічної конференції «Ефективні технології в будівництві». – Київ-Квітень : «Видавництво Ліра-К», 2017. С. 133.

17. Тугай О. А. Класифікація факторів, що впливають на вибір організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва [Текст] / О. А. Тугай, А. О. Осипова // Матеріали III Міжнародної науково-технічної конференції «Ефективні технології в будівництві». – Київ : «Видавництво Ліра-К», 2018. С. 149-150.

18. Осипова А. О. Оцінка рівнів шумового впливу об'єктів будівництва на довкілля [Текст] / А. О. Осипова // Матеріали IV Міжнародної науково-технічної конференції «Ефективні технології в будівництві». – Київ : «Видавництво Ліра-К», 2019. С. 157.

19. Osypova Anastasia. Organization of ecological monitoring of construction / Anastasia A. Osypova, Volodymyr I. Savenko, Oleksij A. Tugaj // The 4th International scientific and practical conference “Dynamics of the development of world science” (December 18-20, 2019) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2019. – 14-26 p. ISBN 978-1-4879-3791-1.

20. Осипова А. О. Особливості організаційної та функціональної структури моніторингу довкілля при будівництві та реконструкції об'єктів ядерної енергетики [Текст] / А. О. Осипова, В. І. Савенко, С. О. Осипов // International scientific and practical conference «Science, engineering and technology: global trends, problems and solutions». September 25-26. 2020. – С. 116-122. Czech Technical University In Prague, Prague.

Розділи у навчальному посібнику:

21. Осипова А. О. Охорона навколишнього середовища / О. Ф. Осипов, С. О. Осипов, А. О. Осипова // Проектування технології зведення монолітних багатоповерхових будинків: навчальний посібник до виконання курсового проекту / О. Ф. Осипов, С. О. Осипов. – Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2019. – С. 62–63.

22. Осипова А. О. Типові комплекси організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва. Додаток С / А. О. Осипова // Проектування технології зведення монолітних багатоповерхових будинків: навчальний посібник до виконання курсового проекту / О. Ф. Осипов, С. О. Осипов. – Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2019. – С. 152–157.

23. Осипова А. О. Охорона праці і навколишнього середовища / О. Ф. Осипов, А. О. Осипова // Зведення монолітних багатоповерхових будинків. Проектування технології: навчальний посібник до виконання курсового проекту / О. Ф. Осипов, С. О. Осипов, А. О. Осипова; за ред. О. Ф. Осипова. – Вид. 3-є, виправ. і доп. – Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2020. – С. 67–70.

24. Осипова А. О. Розробка заходів з охорони праці і навколишнього середовища / О. Ф. Осипов, А. О. Осипова // Зведення монолітних багатоповерхових будинків. Проектування технології: навчальний посібник до виконання курсового проекту / О. Ф. Осипов, С. О. Осипов, А. О. Осипова; за ред. О. Ф. Осипова. – Вид. 3-є, виправ. і доп. – Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2020. – С. 118–121.

25. Осипова А. О. Типові комплекси організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва. Додаток С / А. О. Осипова // Зведення монолітних багатоповерхових будинків. Проектування технології: навчальний посібник до виконання курсового проекту / О. Ф. Осипов, С. О. Осипов, А. О. Осипова; за ред. О. Ф. Осипова. – Вид. 3-є, виправ. і доп. – Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2020. – С.171–178.

26. Осипова А. О. Пункт екологічної безпеки. Додаток Т / А. О. Осипова // Зведення монолітних багатоповерхових будинків. Проектування технології: навчальний посібник до виконання курсового проекту / О. Ф. Осипов, С. О. Осипов, А. О. Осипова; за ред. О. Ф. Осипова. – Вид. 3-є, виправ. і доп. – Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2020. – С.178–182.

27. Осипова А. О. Типові моделі організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва. Додаток У / А. О. Осипова // Зведення монолітних багатоповерхових будинків. Проектування технології: навчальний посібник до виконання курсового проекту / О. Ф. Осипов, С. О. Осипов, А. О. Осипова; за ред. О. Ф. Осипова. – Вид. 3-є, виправ. і доп. – Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2020. – С.183–185.

Висновок. Враховуючи актуальність теми дослідження, обґрунтованість отриманих результатів, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, достатню повноту викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях, відповідність роботи вимогам передбачених Наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», можна вважати, що подана робота повністю відповідає вимогам п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167.

Кафедра організації та управління будівництвом Київського національного університету будівництва і архітектури вважає за можливе рекомендувати дисертаційну роботу Осипової Анастасії Олександрівни на тему: «Оптимізація організаційно-технологічних рішень ревіталізації процесів будівельного виробництва» до захисту до Спеціалізованої Вченої ради.

Рецензент:

перший проректор Київського національного університету будівництва і архітектури, професор,
д.т.н., професор

Д. О. Чернишев

Рецензент:

професор кафедри організації та управління будівництвом Київського національного університету будівництва і архітектури,
к.т.н., професор

М. О. Шебек